

بررسی معماری محله سنتی بازار کاشان از زاویه بنا و فضای شهری

سعیده خادم حسینی قاسمی^۱، دکتر حسین محق^{۲*}

۱- گروه معماری، دانشکده مهندسی معماری، دانشگاه آزاد کاشان، کاشان، ایران h13947@gmail.com

۲- گروه معماری، دانشکده مهندسی معماری، دانشگاه آزاد کاشان، کاشان، ایران H.Mohegh@iaukashan.ac.ir

چکیده

شهر کاشان دارای قدمت زیادی است و همیشه مورد توجه محققان معماری اسلامی قرار گرفته است. این شهر از دو بافت قدیمی و جدید تشکیل شده است. بافت قدیمی متشکل از محله ای مختلفی است که این محله ها پس از گذشت زمان و ساخت بناهای نوساز از یکدیگر جدا شده اند و در مناطق مختلفی از شهر قرار گرفتند. محله بازار سنتی کاشان یکی محله ای قدیمی شهر است. در این تحقیق این محله مورد از لحاظ موقعیت و بنا هایش بررسی قرار گرفته است. همچنین وضعیت عملکرد، زمینه و فضا و نیز نقاط قوت و ضعف محله بررسی شده است و نتایج بیان شده است. در پایان پیشنهاداتی برای بهبود بناها و فضای محله با توجه به قدمت و اهمیتش پیشنهاد شده است.

واژه‌های کلیدی: بنا، فضای شهری، کاشان، معماری، محله سنتی

۱- مقدمه

شهر کاشان با مساحت ۸۵۰۰ هکتار حدود ۱۹ درصد کل شهرستان کاشان است. این شهر دارای دو بافت قدیم و بافت جدید است. بافت قدیم شهر نشانگر تاریخ و قدمت شهر می باشد [۱]. توسعه شهر باعث جدا شدن بافت قدیم شده است و این بافت بطور نامنظم در سطح شهر پراکنده شده است و از حالت بافت متراکم خارج شده است. بافت قدیم ۴۸۲٫۵ هکتار است که بیشتر بافت قدیم در دوران قاجار ساخته شده است. کاشان دارای محلات متعددی از جمله درب اصفهان و بازار است [۲]. مصالح بکار رفته در این شهر در منطقه کویری برای ساخت این محله خشت و گل است [۳]. در گذشته در هر محله دارای مرکز محله یا میدان محلی بوده و به شکل مربع - مستطیل - دوزنقه و یا بدون شکل هندسی که در قلب آن جای می گرفت. عمومی ترین و مردمی ترین فضای آن محله محسوب می شد و عمدتاً نام آن محله را بر خود داشت. این مرکز محله یا میدان محلی برای ساکنان محله بستری مناسب جهت برقراری روابط اجتماعی فراهم می کرد زیرا فعالیت ها و فضاهای مرتبط با زندگی روزمره مردم در آن مستقر بود و مرکزیت انجام امور شهروندان بدانجا ختم می شد. مرکز محله معمولاً در اطراف آن مسجد - حمام - زیارتگاه - سقاخانه و چند دکان نانوایی وبقالی و غیره بوده است. که خود عامل موثری در جذب ساکنان به مرکز محله بوده است [۴].